

Massaslachting watersalamanders

Met bruine rat als dader?

Op 7 april 2020 deden Jeroen Craenmehr en Naomi van der Pol van Bureau Natuurbalans – Limes Divergens een lugubere ontdekking bij een poel bij Nuth in Zuid-Limburg. Verspreid langs de oever lagen dode Alpenwatersalamanders, zowel groepjes als individuen. In totaal werden er 30 dieren aangetroffen, die eruit zagen alsof ze nog niet heel lang dood waren. Alle salamanders waren nog intact maar hadden een snede in de buik of borst van circa 1 cm lang, waardoor de ingewanden deels uit het lichaam waren gehaald. Het leek erop of een predator alleen uit was geweest op een specifiek, eetbaar orgaan en de rest van de salamanders ongemoeid had gelaten.

De betreffende poel werd gemonitord op amfibieën vanwege de aanleg van Buitenring Parkstad Limburg. Opvallend detail is dat in deze poel ook kleine watersalamanders werden aangetroffen tijdens de monitoring, terwijl alle dode salamanders uitsluitend Alpenwatersalamanders betroffen. Tijdens het monitoren van de poel zijn nadien geen waarnemingen meer gedaan van een dergelijke massaslachting.

Bij nadere inspectie bleken de Alpenwatersalamanders ook 2 bijtgaatjes te hebben aan de bovenzijde van het lichaam, ongeveer ter hoogte van de nek en halverwege de rug. De afstand tussen de gaatjes was 15 mm of 20 mm. Enkele dieren hadden ook 4 bijtgaatjes aan de bovenzijde van het lichaam, waarvan 3 redelijk dicht bij elkaar en één wat verder weg. De afstand hiertussen was bij de ene salamander 25-30 mm en bij de andere salamander 10-15 mm. Bij het naslaan van de literatuur over de gemiddelde hoektandafstand van roofdieren werd geen match gevonden.

Rondom de poel werden tussen hoge gras- en zeggepollen ook nog andere gepredeerde amfibieën gevonden, vermoedelijk kikkers. De achterpoten waren weggevreten en ook deels de ingewanden. Andere diersporen die aangetroffen werden waren slakkenhuizen waarbij de binnenste omwindsels waren weggevreten. Van bruine ratten is bekend dat ze op deze manier de slakken uit hun huisjes halen. Ook werden her en der stapeltjes met botjes gevonden maar van welke dieren is niet duidelijk. Verder werden er uitwerpselen aangetroffen van circa 1-2 cm lang met een onregelmatige vorm, die inmiddels al een beetje waren verkleurd. Vermoedelijk zijn deze uitwerpselen afkomstig van bruine rat.

Om meer duidelijkheid te krijgen over de dader van de massaslachting werden er gedurende 1 nacht 2 cameravallen geplaatst op de oevers van de poel. Deze camera's worden getriggerd om een foto te maken door de combinatie van warmte en beweging. Op de beelden was slechts één dier te zien: een bruine rat die regelmatig een rondje liep rondom de poel. Ook kwam de rat regelmatig uit de poel ter hoogte van de locatie waar de meeste dode salamanders waren aangetroffen. Predaties zijn niet op camera vastgelegd maar deze bruine rat kon weleens onze dader zijn.

Uit de literatuur zijn wel meer gevallen bekend van predatie van amfibieën door ratten, maar dat betreft meestal padden en kikkers. Over een dergelijke massaslachting van salamanders is niet veel bekend. Omdat de bijtgaatjes geen duidelijke aanwijzing zijn voor predatie door bruine rat blijft de dader voorsnog niet zeker...

Naomi van der Pol